

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput VI. Quantum, quomodo, & quando sit restituendum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

est amplexus, & præconis ore vocatis creditoribus ingentem illis pecuniæ vim restituit; postea Cantorem denuo adiit, qui illi mox suavit, ut ad complendam restitutionem aliquid tunc demum ad Episcopum deferret.

Cum intellexisset idem sanctus Rex a Theobaldo Rege genero suo ingens Fratribus Prædicatoribus monasterium fuisse constructum, factum vituperavit, eundemque per Jonvilleum sic monuit; „ Videret quid ageret, nec se deciperet, putans se debita sua omnia solvisse „ ingentibus hisce in Fratres Prædicatores largitionibus. Sapiens enim homo, dum vivit, „ debet bonum testamenti executorem imitari; „ hic siquidem ante omnia testatoris debita debet solvere, & quos ille læsit reficere: si quid „ autem adhuc superest, hoc pauperibus distribuere “. Libenter hæc attuli, ut sancti Regis sententia circa restitutionem cognoscatur; videlicet damna illata prius esse reparanda, & deinde pietatis opera esse facienda.

C A P U T VI.

Quantum, quomodo, & quando sit restituendum.

Tantumdem est restituendum, quantum ablatum fuit, vel quidquid alienum possidemus, ut jam diximus.

Quoad damnum rebus illis illatum, quæ justum suum pretium nondum sunt adeptæ, veluti

ti segetes virides, aut parva animalia, earum valor æstimandus est pro tempore illo, quo ad perfectionem suam pervenissent, si non fuissent ablatae aut corruptae, deductis expensis, quae erant faciendae. Verum attendendum quoque est periculum, cui ante perfectionem suam res sunt expositae; incerta enim res minus quam certa valet. Cum autem domini periculum hoc vendere nollent, major facienda est restitutio, quam valeat periculum, si ex malitia damnum est illatum; si vero casu damnum effectum est, sufficit rem restituere detractis expensis & periculo.

Qui equæ pullum rapuit, cum quinque argenteos exempli gratia valebat, quem dominus alere volebat, & quem postea viginti vendidisset argenteis, tenetur hic viginti argenteos reddere, pretii augmentum siquidem ad pulli dominum spectat, cum rei sit intrinsicum. Verum si ab extrinseco valor augeatur, id solum oportet restituere, quanti res valebat cum rapta est: exempli gratia: Joannes Petro frumenti sacco abstulit, qui tunc quatuor valebat argenteos, & quem Petrus erat consumpturus; si fur frumentum aliquamdiu servet, & septem postea vendat argenteis, sufficit si quatuor argenteos reddat, quia Petro hoc solum damnum attulit.

Restitutio aut per se, aut per alium fieri potest. Si quis per se restitutionem facere nequeat, oportet, ut illam saltem per alium exequatur, veluti per Confessarium, aut prudentem aliquem gravemque virum. Quod si per
sona

sona illa, cui restitutio facienda committitur, hanc non faciat, sed rem sibi vindicet, restitutionis obligatio non cessat.

Præstat per seipsum restitutionem facere, præsertim si mutuo aut in depositum res accepta est: quod si ille, cui res restituenda traditur, hanc furetur, restituendi obligatio perseverat.

Qui totum simul restituere tenetur, debet id exequi; si vero cum integram restitutionem facere possit, illam differt, peccat; & quo plus differt, eo magis peccat: quoties autem restituere potest, & negligit, toties peccat. Id attendant, quicumque debita sua solvere, & ablata reddere ad mortem usque differunt, vel solum testamento suo restituunt. Hi in peccato moriuntur; quemadmodum etiam qui bona incerta possidentes non investigant, an hæc ad se pertineant, illaque cum hoc dubio hæredibus suis testamento relinquunt.

Porro quandonam judicandum est, non posse aliquem commode restituere?

Primo si quis restituere statim nequit, absque vitæ suæ vel honoris periculo, potest restitutionem differre. Quando sine gravi suo damno restituere nequit, potest restitutionem differre, dummodo creditor idem damnum non patiatur: verum attente damnum hoc est examinandum, & tale esse debet, ut qui patitur, illud ferre non teneatur. Exempli causa, si quis restituens in extremam egestatem laberetur, quoniam bona sua vilissimo pretio vendere co-

geretur, posset restitutionem differre; non vero differre illam posset, si lucrum dumtaxat amitteret, quod ex alienis bonis capit, aut capere potest; capere siquidem lucrum nequit ex sua iniquitate. Excipe quoque, si debitor culpa sua in eam necessitatem incidit, ut sine gravi suo damno restituere nequeat; hoc enim casu statim restituere debet.

Quæritur autem, an cum vitæ suæ periculo restituere quis debeat, quando creditor periculum idem subit. Scotus & Navarrus putant debitorem in hoc casu teneri ad restitutionem. Addit Navarrus, tunc solum restitutionem esse faciendam, quando res ablata apud debitorem exstat: exempli gratia si, quis alteri panem abstulit, antequam hic in extremam egestatem incideret; postea autem eandem ambo paterentur, ita ut alteruter absque pane illo fame periret; deberet fur alteri panem reddere, ipse vero mortem oppetere.

Quoad infamiam, ejus timor a restitutione non excusat; nam humanus pudor conscientie, & divinæ legi cedere debet, quæ restituere aliena jubet. Industria tamen aliqua uti fur potest, ne detegatur; nam sufficit, ut res ablata domino revera restituatur, qui curiosius de fure restituente non debet inquirere.

Qui in extrema sua necessitate aliquid alteri furripuit, id restituere tenetur, si secundiorum fortuna utatur; nisi illud in eleemosynam acciperit.

CAPUT